

Forfatter: Palladius, Peder

Titel: Peder Palladius' Danske Skrifter

Citation: Palladius, Peder: "Peder Palladius' Danske Skrifter", i Palladius, Peder: *Peder Palladius' Danske Skrifter*, udg. af Lis Jacobsen , H.H. Thiele, 1911-1926, s. 165. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-palladius02val-shoot-idm139771560977536.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Peder Palladius' Danske Skrifter

**Erlig oc Velbyrdig Mand Borchart
van Boynelberg Høffuitzmand paa Solthe/ ønsker ieg
Peder Palladius Naade oc Fred wdi vor
Herre Jesu Christo.**

Klere Borchart/ lerer den hellige Paulus oss til de Corinther/ at huer skal bygge paa Troens grunduol/ det som dueligt er/ aff den Naade Gud hannem giffuer/ oc en anden sted i samme sendinge breff/ der som hand opregner den hellig Aands mangfoldige || gaffuer/ setter hand denne gaffue der iblant met/ som er/ at vdtaalcke it tungemaal paa it andet/ oc vil at huo den gaffue er aff Gudz Aand begaffuet met/ da skal hand den bruge paa Troens grunduol til Gudz ære/ oc hans nestis salighed.

End dog ieg bekender mig icke at haffue den gaffue fuldkommelige/ som inted er fuldkommeligt met oss aff det gode/ her i verden/ dog vil ieg lade vere wspard det ringe/ som ieg haffuer aff samme gaffue/ huor faare ieg oc saa gerne loed mig beuege til at sette denne Psalme Miserere mei Deus, vd paa danske/ met sin herlighe vdtielse som den fromme || Christen mand Hieronimus Sauonarola haffuer besegeit met sit blod/ den tid hand bleff brend for Christi salige Ord/ aff den wgudelig Pawe i Rom/ ieg loed siger ieg/ mig gerne beuege der til/ den tid Erlig oc Vellerd Mand Her Seuren Persen Sogneprest oc Prouisten i Nestued/ bar mig eders bog/ som i haffde ladet vdscriffue samme Psalme vdi paa Tyske/ oc gaff mig eders vilie oc begering til kende/ at i saae gerne/ at denne Psalme bleff vdset paa Danske/ oc haffuer ieg der faare beskicket mig nogerlunde effter eders begering/ som mig haabis/ Først for den aarsage skyld/ at mange andre oc saa vdaff || Adelen haffue det samme begeret/ som Erlige oc Velbyrdig Quinde Fru Anne Globs begerede storlig aff min Broder Mester Niels Palladius at hand vilde vdsette samme Psalme paa Danske/ ock icke end heller saa megit for hendis skyld/ effterdi hun 168 forstaar oc saa vel Tyske tunge maal/ som for mange andre/ dem til trøst/ Der til med for Psalmens skyld i sig selff/ Thi det er en aff de siu Psalmer/ som haffuer veret i stor vanbrug vnder Paffuens Vildfarelse/ oc i it dageligt mundklammer/ icke alleniste hoss alle præstmend oc Closter Folck/ men oc saa hoss dem/ som haffde de smaa vielser oc || den lille plet i hoffuedet/ Thi at de vaare oc saa forplictede oc forbundne til en daglige siu Psalmes lesning/ dog met ingen fruct/ foruden anden vanbrug de vaare wdi/ saa at mand sette en siu Psalmers lesning mod en dødelig synd som vaar bedreffuit/ at den skulde der met vere affslet/ vor Herris Jesu Christi wskyldige død oc pine til en bespaattelse/ dog i stor blindhed oc vonkundighed/ lige som disse siu Psalmer skulde derfaare kaidis/ Septem Psalmi pænitentiales, det er/ siu poenitentze Psalmer/ for mand skulde bøde met dem for synden/ Oc det haffuer sig dog icke saa/ Thi der faare kaldis de vij Poenitentze || Psalmer/ Den vj. Den xxxij. Den xxxviii. Denne lj. Den cij. Den cxxx. oc den cxliij. Psalme/ at huo dem vil rettelige læse/ oc offuerueie/ da finder hand i huer aff dem/ besønderlige ydermere end i andre Psalmer/ den rette hoffuid lærdom om Poenitentze/ det er/ om anger oc ruelse/ oc om vor retferdiggørelse faar Gud/ saa at mand finder der Louen/ at bekende sig it armt syndigt Menniske mer/ oc Euangelium/ at sette tro til/ oc bliffue saa aff met Synden vid Syndz forladelse/ som Daud i denne Psalme bekender sig/ oc faar saa trøst/ oc husualelse/ det er deris rette brug/ oc det er oss || arme Syndere allermest nyttelig oc saare behoff/ huor faare wi skulle oc saa gerne læse dem/ nu denne/ nu en anden/ icke aff anden tuang/ end aff wor Synde tuang/ som er dog stor naack/ at wi thøre icke lade oss viie eller binde til dem alle Siu/ at læse daglige/ som wi vaare wdi vor vngdom.

Den tredie Aarsage huor faar ieg gerne vd sette denne Psalme/ er denne merckelig vdtiuning som denne fromme Mand Hieronimus Sauonarola/ haffuer vdlagt denne Psalme met/ alle fattige forslagte hierter til trøst/ oc opreysse/ oc saa for de mange merckelige Exempler oc Historier aff den Hellige || Scrifft/ gamle oc Nye Testamenter som hand haffuer indført 169 wdi denne hans vdtiuning/ om S. Peder/ S. Pouel/ den Synderinne/ den fortabte Søn/ den Cananeyske Quinde/ Røffuieren paa Kaarsit oc andre/ som ocsaa bekende dem saa vel som Daud giorde/ Aff huilcke Exempler wi skulle oc saa bekende oss/ at wi ere saa vel Syndere som de vaare/ Ellers lade wi oss finde vnder den trusel/ som Christus gør selff hoss Lucam i det trettende Capitel/ der som hand saa siger/ Mene i at de Galileer/ hues Blod Pilatus blandede/ met deris offer/ vaare Syndere ydermere end alle andre Galileer/ for de || lidde saadant? Ney/ ieg siger eder/ men vden i angre eders Synder/ da skulle i alle lige saa omkomme. Som oc saa de atten/ der det Taarn i Siloe fald paa/ oc slo dem ihiel/ mene i at oc saa de vaare skyldige/ framfor alle Mennsker/ som bode i Jerusalem? Ney/ ieg siger eder/ der som i icke angre eders synd/ da skulle i alle lige saa omkomme. Disse sager oc andre flere/ Min fromme Borchart/ beuegede mig til/ at vide eder bøn allermest eders gode hierte mod oss danske Folck/ som i viste at dette vilde komme til trøst oc husualelse/ Derfaare sender ieg nu eder denne Bog/ oc beder eder

gerne/ at i ville tage dette mit arbeyde || til tacke/ oc bære offuer met hues der feyler paa Dansken/
anseendis min store wledighed. Jeg vil gerne vdi alle maade/ vere eder til vilie oc tieniste effter min Formue/
Eder oc eders kære Frue/ Fru Margarete met alle eders/
Gud Almectigste befalendis. Screffuit i Kiøbenhaffn
paa Sancti Michaelis dag/
Aar effter Gudz byrd/
M. D. LI.

170

Dauidz Psalme/ faar at siunge/ der Nathan Prophete kom til hannem/ der hand vaar indgangen til Bersabee.

Jeg vonsalig menniske/ hielpeløss oc arm i alle maade/ som haffuer fortørnet Himmelen oc Jorden/ Huort skal
ieg gaa hen? Huort skal ieg vende mig? Huem skal ieg fly til? Huo vil forbarme sig offuer mig? Jeg tør icke
løffte mine øyen op til Himmelen/ Thi ieg haffuer suarlige syndet mod Gud/ Paa Jorden finder ieg ingen hielp
eller tilfluct. Thi ieg vaar min neste || til stor forargelse. Huad skal ieg da gøre? skal ieg falde i misshaab? Det
vere langt fra/ Gud min skaber er Barmhiertig/ Christus min Saliggørere er Miskundig. Der faar er Gud
aleniste min tilfluct/ Hand foracter icke sine Henders gerninger/ oc ey heller forskiuder sit Billede.

Der faar kommer ieg til dig/ du Barmhiertige Gud ieg som er fuld met angst oc bedrøffuelse/ Thi du est
alene mit Haab/ min trøst/ oc min tilfluct. Men huad skal ieg sige til dig? Effterdi at ieg tør icke løffte mine
øyen op til dig/ Jeg vil vdøse iammerlige ord/ oc it aluorlig klagemaal/ Oc ieg || vil paakalde din
Barmhiertighed oc sige.

Gud ver mig naadig/ effter din Miskundhed/ Affslet mine Synder effter din store Barmhiertighed.

O Gud du som boer wdi it Liuss der ingen kand komme til/ der som du est skiult/ som mand icke kand see
met Legemlige øyen/ ey heller begribe met Menniskelige forstand/ oc ey kand naack prisis met Engelske
Tunge. Min Gud du som est wbegribelig/ dig søger ieg effter/ du som est wsigelig/ dig rober ieg paa/ du som
est alle vegne/ Thi ieg || veed i sandhed/ at 171 du est det høyeste gode/ ja begyndelse oc aarsage til alle
ting. Jeg finder inted Naffn/ huormet ieg kand framsige din wsigelige Maiestat. Min Gud du som est alle ting/
Du est den euige Visdom/ Den euige Barmhiertighed/ Den euige Mact oc Salighed.

Effterdi at du est ocsaa Barmhiertig/ huad est du andet end barmhiertighed selff? derfaar ver du en
Barmhiertig Gud/ See min wselhed er faar dig/ huad vilt du nu gøre du euige Barmhiertighed? Sandelige du
maat icke forkomme din egen Gerning/ huad er din Guddommelig nature/ Sandelige/ inted andet || end at
borttage wselhed/ Oc at hielpe arme elendige menniske. Derfaar miskunde dig offuer mig o Gud/ Ja du euige
Barmhiertighed/ tag bort min wseiheid/ affslet mine synder som ere den høyste aarsage til min wselhed/
trøste mig elendige/ beuijss din gerning i mig/ øffue din krafft i mig/ Den ene Dybhed rober til den anden
dybhed/ Wselheds Dybhed rober til Barmhiertigheds Dybhed/ Syndsens dybhed rober til Naadens dybhed.
Men Barmhiertigheds dybhed er megit større/ end Wselheds dybhed/ Derfaar opsluger den ene dybhed den
anden dybhed/ Barmhiertigheds dybhed opsluger Wselheds dybhed. ||

Gud ver mig Naadig/ effter din store Barmhiertighed/ icke effter Menniskens barmhiertighed/ som er
saare ringe/ men effter din Guddommelig Barmhiertighed/ som er stoer/ som er wmaalelig som er
wbegribelig/ som høyt offuergaar alle Synder. Forbarme dig effter den store Barmhiertighed/ huor met du
haffuer giort saa merckelige vel/ oc elsket verden/ at du haffuer oc saa giffuit din eniste Søn for hende. Huor
kand vere større Barmhiertighed? huor kand vere større kierlighed? huo kand falde i mishaab? Huo vilde icke

ver trøstig? Gud er vorden Menniske/ oc loed sig kaarsfeste oc ihiei sla for alle Menniske. || Der faare min Gud forbarme dig offuer mig effter den store Barmhiertighed/ ved huilcken du haffuer giffuit din elskelig Søn i døden for oss alle/ oc der met bort togst alle verdsens Synder/ igenløste alle Menniske ved hans kaars/ oc opliuste alt det som er i Himmelen oc paa 172 Jorden/ Rense mig min Gud i Hans Blod/ opliuss mig i Hans Pinis ydmyghed/ Gør mig glad i hans Hellige Opstandelse. Forbarme dig offuer mig/ min Gud/ icke effter den ringe Barmhiertighed. Thi din Barmhiertighed er liden oc ringe/ naar du trøster Menniken i Legemlig nød oc angeft/ Men din Barmhiertighed || er stor/ naar du forlader Synderne/ oc ophøyer Menniskene ved din Naade/ offuer Himmel oc Jord/ Lige saa min Gud/ min HErre/ forbarme dig offuer mig/ effter din store barmhiertighed/ at du vender dig til mig/ vdsletter mine Synder/ oc retferdig gør mig ved dyn Guddommelig Naade.

Affslet mine Synder/ effter din store Barmhiertighed.

Min Gud/ min HErre/ din Barmhiertighed oc din Miskundhed er wsielig/ Oc du forbarmer dig offuer alle dine Gerninger/ Oc der er icke tal/ maade eller ende paa || din Barmhiertighed. Maria Magdalena fald til din kære Søns Jesu fødder/ tode dem/ met hendis grædende taare/ oc tiurde dem/ met hendis Houdhaar/ Du forlodst hende hendis Synder. Petrus forsoer sin saligørere/ oc soer en Eed/ at hand icke kende hannem/ hand græd bitterlige/ du forlodst hannem sine Synder/ oc togst hannem til Naade igen. Røffueren paa kaarsit sagde icke vden it ord til din kære Søn/ hand tilsagde hannem Paradiss. Paulus forfulde din Christen menighed/ oc du kallede at hannem fra Himmelen oc opfylte hannem met den hellig Aand. Disse ere HErre dine Barmhiertigheder. Tiden || bliffue mig forstacket/ om ieg vilde opregne alle dine Barmhiertigheds Exempler. Thi huor mange retferdige der ere til/ saa mange ere dine Barmhiertigheder. Ingen kand berømme sig aff sig selff. Lad komme hid alle retferdige i Himmelen eller paa Jorden/ oc lad dem sige faar dig om de ere bleffne Salige aff deris kraffter/ Gerninger eller fortienste/ De skulle visselige alle aff it hierte/ Ja aff en mund suare oc sige.

173

Icke oss HErre/ icke oss/ men giff dit naffn ære/ for din Naade oc Sandhed skyld. Thi de indtog icke deris Fedris Land/ ved deris Suerd/ oc deris arm halv dem inted/ men din høyre || haand din arm oc dit Ansictis liuss. Thi du haffde en velbehagelighed i dem. Det er icke aff deris fortienste/ oc de ere icke beuarde aff deris Gerninger/ paa det at ingen skal kunde berømme sig/ men det vaar dig saa behageligt/ som oc Propheten siger klarlige/ hand haffuer beuaret mig/ Thi hand haffuer mig kær. Effterdi da/ at du est den Almectigste euige Gud/ hoss huilken ingen omkringskiffeltghed er/ oc ingen omskifftelighed paa Liuss oc Mørck/ Oc wi ere dine Creatur/ som oc saa vore Fædre/ de som oc ere fødte i Synder/ aff kødsens lyst/ saa vel som wi/ oc der er eckon en Middeler imellem Gud oc Menniken/ || Christus Jesus som bliffuer euig. Huor for vdøser du icke din Barmhiertighed offuer oss? som du vdøste hende offuer vore forfedre? eller haffuer du forglemt oss/ eller ere wi allene Syndere? Er icke din kære Søn Chrifus død for oss? er der da ingen Barmhiertighed mere for haanden?

O Gud vor HErre/ ieg beder dig/ ieg formaner dig/ affslet mine Synder/ effter din store Barmhiertighed. Thi din Barmhiertighed oc medynck ere wbegribelige/ oc wudsigelige/ Lige som du haffuer nu dragit mange wtalige arme Syndre til dig/ Anammede dem til dig/ oc giort dem retferdige/ du vilde || lige saa drage mig til dig/ oc saa ved din Barmhiertighed/ Naadelige anamme/ oc retferdtg gøre meg ved din Naade. Derfaar affslet nu mine Synder/ ved din store barmhiertighed/ ren gør mit hierte/ Paa det/ at det kand vere (naar det er rent giort aff alle Synder) en slet oc vel rensede taffle/ som Guds finger kand scriffue kierligheds Lou wdi/ hoss huilken ingen ondscaff kand bo eller bliffue.

To mig vel aff mine misgerninger oc gør mig ren aff mine Synder.

JEg bekender det/ min Gud/ min Herre/ at du haffuer en gong oc anden gong/ || forladet mig mine Synder/ Ja tusinde 174 gonge haffuer dit rengiort mig/ Der faar to mig end nu aff mine misgerninger. Thi ieg er disuerre ydermere falden. Du haffuer io icke taget dig nogen visse tal faare/ at forlade Synderne deris Synder? Petrus

spurde din kære Søn at/ HERre huor tit maa ieg forlade min Broder som synder mod mig? Er det naack i siu gonge? Da fick hand saadant suar/ Icke siu gonge/ men halffierdesindstiuue gong siu gonge/ det er/ saa offte/ som hand haffuer det behoff/ Skal nu it Menneskis forbarmelse vere større end din store Barmhiertighed? Est du icke større oc bedre end it Menniske er? || Ja sandelige du est en større Gud/ oc alle leffuende Menniske ere forfengelighed. Du Gud est allene Gud/ alene sandru/ men alle Menniske ere Løgnere. Du haffuer io sagt/ Paa huilken dag/ en Syndere sucker oc giffuer sig/ oc det angrer hannem/ at hand haffuer syndet/ da vilt du icke mere komme hans synd ihu/ See min Gud ieg arme Syndere sucker oc græder/ Thi mine Saar styncke oc rynde for min Daarhedz skyld/ ieg gaar krum oc nedbøyet/ den gantske dag gaar ieg sorrighfuld/ Jeg er alt saa saare forskøt oc forslagen/ ieg hyler for mit hiertis wro-

lighed.

HERre for dig er al min begering/ oc min Suck oc || grad er icke skiult faar dig/ Mit hierte beffuer/ min krafft haffuer forlad mig/ oc mine øynis liuss er icke hoss mig. Huor faare/ vilt du icke min Gud/ affslette mine Synder? haffuer du tilforn giort mig ren aff Synden/ effter din store Barmhiertighed/ saa to mig end nu ydermere aff mine Misgerninger/ Thi ieg er icke end nu fuldkommelige ren giort/ Fuldkom du din Gierning/ tag al skyld fra mig/ tag al ondskab bort/ alle Synder/ alle onde gierninger/ Lad liuse dit Guddommelig liuss/

Optent mit hierte i din Guddommelig Kierlighed/ Bortdriff fryct fra mig/ Frycte er icke i Kierlighed/ Men fuldkommelig

kierlighed vdriffuer || fryct. Beskicke det saa/ at den verdslig oc kødelig kierlighed/ oc den selffgode kierlighed kand vige fra mig. To mig/ min Gud/ aff min Misgerning/ huor met ieg

haffuer giort min Neste skade/ oc aff min Synd/ ved huilken ieg haffuer fortørnet Gud/ Rengør mig/ affslet icke alleniste 175 min Skyld/ men ocsaa Pinen/ Ja ocsaa roden oc optendelse til alle Synder.

To mig met din Guddommelig Naadis vand/ aff huilcket Vand/ huo der dricker/ skal icke tørste til euig tid/ men det skal bliffue til en Vandkielde i hannem/ som skal opspringe i det euige lifff. To mig/ met mine grædende taare/ to mig met dit Guddommelige || Ords vand/ at ieg kand oc findis i det tal/ til huilcket der er sagt/ I ere nu rene/ for det Ord skyld/ ieg haffuer talet til eder.

Tht ieg bekender mine Misgerninger/ oc mine synder ere altid faar mig.

END dog min Gud/ Jeg flyer dristelige til din Naade oc Barmhiertighed/ saa kommer ieg dog icke/ som den Phariseer/ der bad ved sig sielff/ Ja der loffuede sig selff/ oc foractede sin Neste/ Men som den Tølnere/ der icke vilde opløffte sine øyen mod Himmelen. Thi ieg bekender min misgerning/ Sandelige naar || ieg offuertentcker mine Synder/ da er ieg tcke dristig til/ at oplyffte mine øyen mod Himmelen/ men ieg siger met Tølneren/ Gud vere mig syndere Naadig/ Thi min Siel sueuer imellem Fryct oc Haab. Nu vil hun fortuile aff syndsens forferdelse som er i mig/ nu faar ieg trøst igen aff det Haab til din Barmhiertighed. Men effterdi din Barmhiertighed er større end min wselhed/ da haaber ieg altid HERre paa dig/ oc vil siunge om din Naade euindelige. Thi ieg veed at du haffuer icke lyst til en Synders død/ men du vilt/ at hand skal omuende sig/ oc at hand skal bekende sin Misgerning/ at hand skal bliffue ledig fra Synden/ || Oc komme til dig/ oc leffue.

Min Gud giff mig/ at ieg kand leffue wdi dig/ Thi ieg bekender mine misgerninger/ Thi ieg veed huor suare de ere/ huor mange/ huor skadelige/ Men ieg vil icke skiule dem/ icke døllie dem/ men skicke dem faar dine øyen/ paa det/ ieg kand affto dem/ met mine grædende taare/ Oc ieg bekender min offuertredelse faar HERren. Thi mine Synder/ som ieg haffuer begaaet mod dig/ ere stedse faar mig/ Ja imod mig/ Thi ieg 176 haffuer Syndet mod dig/ Ja visselige imod mig/ thi de ere imod min Siel/ Oc klage altid paa mig/ faar dig min Dommere/ oc fordømme mig alle vegne/ Oc de ere saa aldelis imod mig/ at de ere || ocsaa altid faar mig/ oc sette sig imod mig/ at min Bøn kand icke komme til dig/ Oc din barmhiertighed kand icke komme til mig. Der faar beffuer ieg/ oc sucker/ oc kalder paa din Naade.

Som du nu min Gud haffuer vnt mig at bekende mine misgerninger/ oc at begræde mine Synder/ saa forarbeyde i mig en ret Anger/ oc fuldkom i mig en retskaffen ruelse. Thi alle gode gaffuer oc alle fuldkomne gaffuer/ komme her offuen ned/ fra dig/ du som est Liusens Fader.

Jeg haffuer alene syndet mod dig/ oc giort ilde faar dig. ||

ALT for meget haffuer ieg/ min Gud/ syndet mod dig. Thi du haffuer befalet mig/ at ieg skal elske dig offuer alle ting/ Oc drage Creaturenis elskelighed til dig/ Nu haffuer ieg elsket Creaturene mere end. dig/ huad synd er storre/ end at elske Creaturene mere end Gud? Huo det gør/ hand synder mod dig.

Thi sandelige huo der elsker Creaturene offuer dig/ hand gør Creaturene til Gud. Der faar haffuer ieg aleniste syndet mod dig/ fordi at ieg haffuer giort mig Creaturene til Gud. Jeg haffuer disuer forskut dig/ oc giort dig aleniste wret.

Oc det der end verre er/ ieg haffuer ilde giort faar dig/ || ieg haffuer icke skammet mig ved at synde for dig. O min Gud huor mangfoldelige haffuer ieg begaaet det faar dig/ det ieg ingenlunde haffde begaaet faar Mennisken/ oc vilde meget mindre/ at nogen skulde vidde det. Jeg haffuer mere fryctet Mennisken end dig min Gud/ Thi ieg vaar blind/ oc elskte blindhed. Der faare saa ieg icke met øyen/ oc merckte icke met hiertet/ Thi ieg haffde kødelige øyen/ der faare saa ieg icke anderlunde/ Fryctede mig oc icke anderlunde/ end kødelige Menniske. Men du min Gud saaest oc talde alle mine Synder/ 177 Der faar kand ieg icke skiule dem for dig/ eller holde dem lønlige ved || mig. Jeg kand oc icke fly fra dit ansict.

Huort skal ieg gaa hen for din Aand? oc huort skal ieg fly hen for dit ansict? huad skal ieg gøre? huort hen skal ieg vende mig? Huor finder ieg en HERre/ som mig kand beskarme? Huem skal ieg bede? Huem skal ieg formane met grædende taare? Wden dig min Gud/ Huo er saa miskundelig som du? Huo gør saa mange velgerninger som du? huo er saa Barmhiertig som du? Du som longt offuer gaar alle Creatur wdi velgerning oc Barmhiertighed. Dig bør rettelige at forbarne oc spare. Du som obenbarer din Almectighed aldermest i det/ at du offuerseer oc forbarmer || dig. Jeg bekender/ min HERre/ at ieg haffuer aleniste syndet mod dig/ oc ilde giort faar dig/ forbarne dig offuer mig oc lad din almectighed bliffue obenbaret i mig.

Paa det at du skalt beholde Ræt i dine Ord/ oc bliffue ren/ Haar du bliffuer dømt.

Thi du haffuer sagt ved din kære Søn/ Jeg er icke kommen/ at kalde de Retferdige/ men Syndere til anger oc ruelse/ Retferdig gør mig HERre/ i dit Ord/ kalde mig/ tag mig til dig/ vnd mig at ieg kand gøre Poenitentzis rette fruct. Thi der faare er || din kære Søn kaarsfest/ død oc begraffuit/ hand siger oc saa/ Naar ieg bliffuer ophøijet fra Jorden/ da vil ieg drage dem alle til mig/ Der faare retferdig gør mig i dit Ord/ drag mig til dig/ Hand siger oc saa/ Kommer til mig alle i som arbeyde oc ere besuarede/ ieg vil vederquege eder. See ieg kommer til dig besuarit met Synd/ oc dragis der met nat oc dag/ oc hylér for mit hiertis wrolighed/ Vederquege mig Herre/ at du bliffuer retferdig/ oc icke kant straffis/ naar du dømmis. Thi mange sige om min Siel/ hun haffuer ingen hielp hoss Gud/ Gud haffuer forlat hende. O HERre bliff retferdig/ lad dig icke || straffe/ naar du bliffuer dømt aff dem/ 178 forlad mig icke i nogen maade/ Gtff mig Naade oc Salighed/ saa ere de allerede offueruundene.

De tørre sige/ at du skalt icke forbarne dig offuer mig/ men forskiude mtg fra dit Ansict/ ock icke lenger tage mig til Naade/ See/ saa tale Folck om dig/ det er deris mening oc dom. Men du Miskundelige oc Barmhiertige Gud/ ver du mig Naadig/ oc gør deris dom til inted/ beuiss din Barmhiertighed imod mig/ saa skal din Guddommelige Miskundelighed prisis wdi mig/ Gør mig til it aff din Naadis kar/ at dit bliffuer retferdig i || dit Ord/ oc icke kand straffis/ naar du bliffuer dømt/ Thi Menniskene gøre dig til en aluorlig oc streng Dommere/ der faare offueruind nu deris dom/ ved din Miskundhed oc søde Barmhiertighed/ paa det at Mennisken kunde lære aff dit exempel at vere Syndere Naadig/ oc at Syndere kunde oc optendis til ret Penitentze naar de see wdi mig/ din store Naade Miskundelighed/ oc Barmhiertighed.

See ieg er fød aff Syndig Sæd/ Oc min

Moder haffuer undfanget mig i Synd.

Min Gud/ see icke til min Synds storhed oc mangfoldighed/ || men kiend din Skabning/ Tenck at ieg er Støff oc Aske/ oc alt kød som Gress/ See ieg er afflet aff Syndige Sæd/ oc min Moder haffuer vndfanget mig i Synd/ Min Moder haffuer vndfanget mig i Rødelig lyst/ oc haffuer arffuet den Arffuesynd paa mig/ Huad er Arffuesynden andet/ end at man fattis den første Retferdighed? Saa bliffuer nu Mennisken vndfangen oc fød i Synd/ oc hans gantske leffnit er Syndeligt/ Kødet begerer mod Aanden/ oc Aanden mod kødet/ Fornufften er skrøbelig/ Vilien er siug/ Mennisken suag oc forfengelig/ hans fem sind bedrage hannem/ hans || tancker gøre hannem vild/ Vankundighed fører hannem hen paa vronge veie/ Ja mennisken haffuer wtalige mange forhindrelser/ som drage hannem aff det gode/ oc giffue hannem aarsag til det onde.

Saa er nu Arffsynden en Rod til alle Synder/ en opten delse til alt ont. Oc end dog det er en enig Synd effter natu 179 oc naffnet/ saa er hun dog i sin krafft en Aarsag til alle Synder/ Der faar seer du nu min Gud huad ieg er/ oc huaden ieg kommer/ Jeg er vndfangen oc fød i den oprindelige synd/ Jeg er begreben aldellis oc ganske omkring met Synd/ som met snarer/ Huorlunde skal ieg || vndfly/ Thi det gode som ieg gerne vil/ det gør ieg icke/ men det onde som ieg icke vil/ det gør ieg. Jeg haffuer lyst til Guds Lou effter det induortis Menniske/ men ieg seer en anden Lou i mine limmer/ som strider imod den Lou/ der er i mine Sind/ oc tager mig til fange/ wdi Syndsens Lou som er i mine Limmer.

Der faare min Gud/ lad dine Miskundelighed komme mig til hielp/ effterdi du seer/ at ieg er siug oc nøgen/ oc omslagen met mange farlige snarer/ Huo vilde icke forbarme sig offuer den elendige? Huo vilde icke haffue medlidelse met en siug? Kom du kære Gud/ du søde Samaritan/ || hielp mig arme/ mig som er saar giort ind til døden/ forbind mig mine saar/ Giff Vin oc Olie der wdi/ løfft mig paa dit Diur/ oe før mig til Herberig/ oc befale Hosbonden mig/ at hand røcter mig/ oc giff hannem tho sølffpendinge oc sig/ der som du legger noget mere vd/ vil ieg betale dig/ naar ieg kommer igen.

Se/ du haffuer lyst til Sandhed/ som ligger i skiul/ du lodst mig forstaa din Visdoms Lønlighed.

Kom du min kære Samaritan/ See du haffuer lyst til Sandhed/ oc til din || sandru foriættelse/ som du haffuer loffuit Menniskens slect. Ja du haffuer icke aleniste loffuit oc tilsagt dem/ men oc saa huldte dem det/ Thi din elskelighed er icke andet end at hielpe oc vel at gøre. Du bliffuer icke omkring skyfft min Gud/ du bliffuer som du est. Du est icke tilsinde som wi/ at du elsker nu oc strax her effter icke elsker/ saa at fierligheds gerning er nu hoss dig/ oc nu fra dig/ Du est en ret Elsker/ ia du est kierlighed selff/ Thi Gud er kierlighed/ oc at vere kierlig der er at gøre vel/ Oc huilken du gør mest vel 180 imod/ den elsker du paa det høyste. Huad er nu at elske sandhed andet/ end at holde Sandhed. ||

Du tilsagde vor Patriarch Abraham/ at du vilde giffue hannem en Søn wdi hans allerdøm/ oc du hølt den alderne wfructsommelig Sara din foriættelse/ thi du haffuer lyst til Sandhed.

Du tilsagde Israels Børn it Land/ som skulde flyde met Melck oc Hunig/ du gaffst dem det/ oc holt din foriættelse/ Thi du haffuer lyst til Sandhed.

Du loffuede oc tilsagde Daud/ Jeg vil sette dit Liffs fruct paa din Stoel/ du haffuer holdet hannem samme foriættelse/ Thi du haffuer lyst til Sandhed.

Dine foriættelse ere wtalige/ dem haffuer du alle trolige holdet. Thi du haffuer lyst || til Sandhed/ du haffuer loffuit oc tilsagt fattige Syndere/ som fly til din Naade oc Barmhiertighed/ oc det haffuer icke feilet dem. Thi du haffuer lyst til Sandhed/ Den fortabte Søn/ som drog langt hen i fremmede Land/ oc forkom sit Gods met slemmen oc demmen/ Der hand haffde nu fortæret alt det hand haffde/ gaff hand sig aff sted/ oc kom til dig oc sagde/ Fader/ ieg haffuer syndet wdi Himmelen oc mod dig/ oc er icke nu lengere verd at ieg skal kaldis din Søn/ Gør mig som en/ aff dine daglønere/ Oc der hand vaar end nu langt borte/ saast du til hannem/ met dine Barmhiertigheds øyen/ || løbst til/ oc faldst hannem om hans halss/ oc kyste hannem/ Du befalede at mand skulde hente de beste klæder oc gaffst hannem en guldering/ paa hans finger/ oc Sko paa hans fødder/ oc slactet en fed Kalff/ oc gjorde det gantske huss glad/ oc sagde/ Lader oss æde oc vere glade.

Thi denne min Søn vaar død/ oc er vorden leffuende igen/ hand vaar borte/ oc er funden igen.

Huor faare haffuer du giort saadant min Gud? Sandelige der faare/ at du haffuer lyst til Sandhed/ Der faare elsk nu i mig du Barmhiertige Fader din Sandhed/ ieg som kommer aff fremmede Land til dig/ || Gack imod mig oc Anamme mig venlige/ Pryde mig met wskyldigheds klædebon/ Leed mig ind i husit/ slacte en fed Kalff/ at alle de som tro paa dig/ kunde 181 glede sig met mig/ oc æde met huer andre/ oc vere glade/ wdi al Aandelig glede/ Huor faare vilde du min Gud forholde din Sandhed for mig allene? Der som du Herre vilt tilregne Synden/ huo kand da bestaa? Men du icke tilregner dine vduolde dem/ Thi du haffuer lyst til Sandhed.

Oc huilken er den Sandhed/ som du haffuer lyst til? Er det icke din elskelig Søn? som siger/ Jeg er Veyen/ Sandhed/ oc Liffuit/ hand er Sandhed/ aff huilken all || Sandhed i Himmelen oc paa Jorden vdflyder oc formeris/ til den Sandhed haffuer du lyst/ den Sandhed vaar dig alleniste behagelig/ thi du fandst hende wden smitte/ oc haffuer giffuit hende i døden for alle Synder/ Der faar holt mig nu denne Sandhed min Gud. Thi see ieg er en stor Syndere/ forlad mig mine Synder/ mig som du haffuer rengiort/ ved din kære Søns blod/ oc igen løst ved hans pine oc død/ Huor faare haffuer du min Gud ladet mig kende din Søn? Huorfaare haffuer du giort mig delafftig i Troen til Christum? Maa vel ske/ paa det/ at ieg skulde høvelige bedrøffue || mig/ naar ieg saa min igenløselse faar øyen/ oc kunde dog icke naa til den? det vere langt fra/ Men paa det/ at ieg kand vide/ at Naadens dør staar oben faar mig/ oc vere visse paa/ at ieg skal faa Barmhiertighed/ ved Jesum Christum/ der faare frij mig nu min HERre/ Thi du lader mig forstaa den lønlig Visdom/ paa det at saadan Guddommelig visheds kendelse kand hielpe mig/ oc lede mig til Salighed. Sandelige Philosophi (det er de verdslige vise)/ kende icke denne Visdom/ den vaar dem aldellis skiult faare/ for din kære Søn bleff fød/ vndertagene dine vduolde/ da viste ingen Menniske aff denne Visdom. ||

De vise wdi denne Verden/ som ellers vaare forsiunlige oc flitige til at randsage alle ting/ løffte vel deris øyen op imod Himmelen/ men de kunde icke finde denne Visdom/ Thi du haffuer skiult saadant for de vise oc forstandige/ oc obenbaret det for de smaa Børn/ oc Wmyndige/ det er/ for arme Syndere/ oc for dine Hellige Propheter/ som haffuer giffuit oss saadant til kende. Der som du haffuer nu obenbaret mig/ den lønlig visdom/ ved den Hellige Scrifft/ huor til er hun mig Nyttig?

182

Huad hielper mig det/ at ieg kender hende? Der som hun icke fører mig til Salighed/ Thi ocsaa Philosophi/ effter at de viste || der vaar en Gud til/ oc dog icke loffuede oc ey heller prisede hannem som en Gud/ men ere bleffne forfengelige i deris sind/ oc deris wforstandige hierte er forblindet/ Oc der de hulde sig for vise/ bleffue de til daarer/ Vilt du nu haffue mig vnder det tal? Det være langt fra/ Thi du est Barmhiertighed selff som aldri ophører oc forlader ingen/ Der faar spar kære HERRE/ spar din Suend/ oc tag mig i dine wmyndiges tal/ At du oc vilt lade mig vide den lønlige Visdom. Før mig til Vidsoms kilde/ som er der offuen i Himmelen/ paa det/ at du kand loffuis i din Barmhiertigheds gerning/ som du bewiser din Tienere oc || aldri forlader dem som haabe paa dig.

Afløss mig met Isop/ at ieg bliffuer ren/ to mig/ at ieg bliffuer snehuid.

Effterdi du min Gud haffuer lyst til Sandhed/ som er skiult/ oc du lader mig vide din lønlige Visdom/ saa opøser ieg it stort haab/ oc troer at du haffuer icke forskut mig fra dit ansict/ men at du bestencker mig met Isop/ at ieg kand bliffue ren/ Isop er en lau vrt hed oc velluctende/ huad betyder det andet/ end din kære Søn Jesum Christum vor HERre/ som haffuer ydmyget sig selff/ || hen ind til døden/ ja ind til kaarsens død/ hand som haffuer elsket oss/ met en brendende kierlighed/ oc toed oss aff alle vore Synder wdi sit blod/ hand som haffuer opfyldet den gantske verden/ met det gode/ wdi hans Sactmodigheds oc Retferdigheds gode luct/ met den Isop skalt du bestencke mig/ naar du vdøser hans hellige Blod offuer mig/ naar Christus boer i mig ved Troen/ Naar ieg bliffuer indplantet i hannem ved kierlighed/ naar ieg effterfølger hans ydmyghed oc hans pine/ da bliffuer ieg ren aff alle mine Synder. Du skalt tho mig/ met mine gredende taare/ som vdflyde aff mine øyen/ || vdaff min HERris Christi hiertens elskelighed/ da bliffuer ieg tret aff suck/ oc væter min seng 183 den gantske Nat/ oc gør mine lagne vode met mine gredende taare/ da skalt du to mig/ at ieg vorder snehuid.

Sne er huid oc kolt/ saa er ieg oc saa i Sandhed/ naar du bestencker mig met Isop/ da bliffuer ieg huid som Sne/ Thi ieg bliffuer omgiffuen/ met din Guddommelig Liuss/ som offuergaar al legemlig skønhed/ oc ieg bliffuer optend ved din Naade/ til alle de Himmelske gode ting/ saa at ieg offuergiffuer alle kødelig affect oc beuegelse/ kold til de Jordiske/ oc hed til de Himmelske ting. ||

Lad mig høre Glæde oc Fryd/ at de ben bliffue Glade/ som du haffuer Syndet slaget.

Da skal ieg bede faar dig min Gud/ oc aarlige om morgen skalt du høre min røst. Oc ieg skal høre/ huad den HERre Gud taler i mig/ thi hand skal sige sit Folck fred til/ oc beskicke mig oc saa fred/ Ja HERre du skalt giffue mig fred/ Thi ieg haaber paa dig/ lad mig høre glede oc fryd/ det skeer/ naar ieg faar at høre det/ som den Synderinde hørde/ om hende siger ieg/ som vætte Christo din kære Søn hans fødder/ met sine gredende taare/ oc tiurde dem met haar || aff hendis houd/ Huad fick hun at høre? Quinde din Tro haffuer hulpet dig/ Gack hen met fred/ Jeg skal oc høre det/ som Røffueren paa Kaarsit hørde/ I dag skalt du vere met mig i Paradiss/ Saa skal ieg nu haffue glede oc fryd/ for ieg faar Syndernis forladelse/ Oc skal fryde mig aff Gudz foriettelset/ Skulde ieg icke glede mig? Ja skulde ieg icke fryde mig? Effterdi du giffuer mig todubbelt Naade for alle mine Synder/ da skal ieg først smage huor sød du est min Gud/ oc ieg skal bo i de Himmelske ting/ oc sige met Propheten/ huor stoer er din Miskunhed/ som du haffuer skiult til dem som dig frycte/ || Da skal ieg haffue glede oc fryd/ oc mine Ben skulle bliffue glade/ som du haffuer knuset/ huad ere de Ben som bære Kødets/ andet end Aandens krafft/ som bær vor køds skrøbelighed/ at 184 det falder icke hen i alle honde skendige Synder/ oc at Menniskan skal icke aldels/ bliffue Kødelig oc aldels forderffuis. Saa ere Benene nu knusede/ Thi fornufft/ hierte oc vilie ere offuermaade skrøbelige gjorde/ oc storlige tilbøyede til det onde/ kødet stride mod Aanden oc sindet mod fornufft/ Jeg formaar icke at sta imod Synden met min krafft/ Thi mine Ben ere knusede/ oc huor faar ere de || knusede? Ah HERre de haffue forladet dig/ den leffuende kilde oc haffue gjort sig skøne brynde/ de dog ere elendige brynde/ som giffue inted vand. Thi de ere icke opfylte met din Naade/ foruden huilken ingen kand leffue/ eller noget gaat vdrette. De haffue sæt deris tro paa deris Sterckhed/ der som dog ingen sterckhed vaar/ Der saare ere de omkomne i deris daarlighed/ Saa lad nu min Gud din Sterckhed komme/ saa bliffuer benene glade/ som du haffuer knuset/ komme sig HERre din Naade oc Troen som forarbejder ved kierlighed/ lad komme dine Guddommelige gaffuer/ saa bliffue de knusede bene glade/ || Min fornufft skal oc glede sig/ min ihukommelse fryde sig/ oc mit hierte oc vilie skal vere glade/ oc sandelige icke wden Aarsage/ Thi der som de driffuis ved din Aand til gode gerninger/ bliffue de øffuede met stor styrke i dem/ oc icke ophøre/ men fare fram ved din hielp i det gode lycksalige ind til enden.

Skiul dit Ansict fra mine Synder oc vdslet alle mine Misgerninger

Min Gud huorfaare seer du paa mine Synder? Huor faare regner du myne wdygder? Huor faare merker du saa flitelige paa myne Misgerninger/ Vedst du icke || at Menniskan er lige som Græss/ oc lige som it visset Blomster/ Huor faare seer du icke meget mere paa dine Saluedis Ansict? Huor faar gør du dig vred paa mig. Min Gud/ ieg bekender at ieg haffuer syndet mod dig/ men du Miskundelige Gud forbarme dig offuer mig/ Skiul dit Ansict fra mine Synder/ Dit Ansict er din kendelse/ saa affuend nu din kendelse fra mine Synder/ 185 Jeg taler icke om den kendelse/ som du seer oc kender al ting met/ men om den kendelse/ ved huilcken du annammer de frommis oc retferdigis gerninger/ oc forskiuder de ondis oc wretferdiges gerninger/ Saa vilt du icke min Gud saa kende mine Synder/ || at du tilregner mig dem/ men skiul dit Ansict fra mine Synder/ paa det/ at de kunde affslettis ved din Barmhiertighed. See HERre til din Creatur/ som du haffuer skabt. See til din Billede/ ieg elendige Menniske haffuer disuer gjort dieffuelens Billede aff din Guddommelig Billede. O HERRE skiul dit Ansict fra dieffuelens Billede/ paa det/ at du skalt icke bliffue vred paa mig/ men see paa dit Billede/ paa det/ at du kant vere mig Naadig.

O du Barmhiertige Gud tenck der paa. Christus din kære Søn/ saa til Zacheum paa det Morbærtræ/ oc gick ind i hans Huss/ huilket hand || haffde visselige icke gjort/ der som hand haffde seet til dieffuelsens Billede Paa hannem/ Men effterdi at Christus saa til Gudz Billede paa hannem/ haffde hand medlidelse met hannem/ oc forbarmede sig offuer hannem/ loed hannem Salighed vederfaris. Thi hand sagde/ See HERRE/ halffdelen aff mit gods giffuer ieg fattige/ oc der som ieg haffuer besuegit nogen/ giffuer ieg det fyredubelt igen. Jeg giffuer mig gantskelige oc aldels dig i vold min Gud/ oc ieg vil inted haffue vndertaget. Jeg loffuer at ieg vil altid tiene dig met it rent hierte/ oc ieg vil betale dig mit løffte/ saa lenge som ieg leffuer/ || Huor faar vilt du dog icke HERre/ oc saa see til dit Billede paa mig? Hui mercker du end nu/ paa mine Misgerninger/ Jeg beder dig/ skiul dit Ansict fra mine Synder/ oc vdslet alle mine Misgerninger/ Vdslet dem alle/ at der bliffuer icke en i mig. Det staar screffuit/ Der som nogen holder den gantske Lou/ oc Synder i it stycke/ hand

er skyldig i louen alsammen/ Ja hand er skyldig vnder den euige Ild/ det er den endelig straff til alle Synder/ som er til Døden. Der faar affslet alle mine Misgerninger/ at der icke bliffuer nogen sted nogen/ som kand gøre dig skade oc mig skyldig vnder straffen. ||

186

Gud skabe it rent hierte i mig/ oc giff mig en ny vis Aand.

Ah HERre/ mit Hierte haffuer forlat mig/ det tencker ick mere paa min elendighed/ det haffuer forglemt sin egen Sa lighed/ det gaar vilt/ det er langt hen reyst i fremmede Land/ effterfølger forfengelighed oc falsk lærdom oc haffuer sine øyen hen hoss Verdsens ende/ Jeg haffuer robt effter det/ men det suarede mig icke/ det er langt fra mig/ det er omkommet oc hensoldt i Synden/ der faar min Gud huad skal ieg gøre/ huad skal ieg sige? Min HERRE ieg rober til dig/ Skaffe i mig it rent hierte/ it || ydmygt oc fornedret hierte/ it sactmodeligt oc fredsommeligt hierte/ it gaat oc Gudfryctigt hierte/ it hierte/ som ingen gør skade/ oc ingen betaler ont met ont/ Men offueruinde det ont met gaat. It hierte/ som elsker dig offuer alle ting/ som tencker altid paa dig/ taler altid om dig/ tacker dig alle vegne/ forlyster sig altid i Psalmer/ oc Aandelige Loffsang/ oc haffuer altid sin omgengelse i Himmelen. Skabe saadant it hierte i mig/ skabe det aff intet/ paa det/ at ieg kand faa saadant it hierte ved din Naade/ som ieg kand icke bekomme aff min nature. Thi saadant it hierte kant du aleniste skabe. Ja saadant it || Hierte/ som fører met sig alle dygder/ oc vddriffuer alle laster. Saa skab nu/ min Gud/ saadant it hierte i mig ved din Naade/ oc giff mig en Ny oc visse Aand.

Lad din gode Aand føre mig paa en slet Bane/ oc rense mig aff Jordelige affecter/ oc ophøye mit hierte til de Himmelske ting/ Huad der elsker oc bliffuer elsket/ det er en ting/ Huo der elsker Kødets hand bliffuer Kødelig/ Huo der elsker Aanden/ hand bliffuer Aandelig/ Der faar giff du nu mig saadan en Aand/ som dig kand elske/ som dig kant tilbede/ Thi du Gud est en Aand/ Oc de sande tilbedere skulle tilbede dig i Aanden oc i Sandhed. Giff mig en || retsindig Aand/ der icke søger effter sit/ men effter dit. Giff mig en Ny vis Aand: Den som du gaffst mig før/ den haffue mine Synder vndryckt for mig/ Der faar giff mig en Ny Aand/ som kand 187 forny i mig det som er forgammelt oc forderffuit. Min Siel er en Aand/ oc er saa Skabt aff dig/ at hun er retsindig i sig selff. Thi aff Naturen elsker hun dig offuer sig/ Oc for din skylt begerer hun alt gaat. Thi den Naturlig Kierlighed/ som kommer fra dig er retsindig/ men hun er forderffuit ved den onde oc forkrenckte vilie/ Der faar giff mig en Ny vis Aand ved din Naade/ paa det/ at mit hierte kand rettelige || vandre i dine Bud. Giff mig saadan en ny viss Aand/ som kand saa rodfestis oc henge ved mit hierte/ at hun kand aldri opryckis/ som kand optende mit hierte wdi Guddommelig Kierlighed/ som kand giffue mig Aarsage at sucke altid til dig/ at omfaune dig/ oc aldri forlade dig.

Forkast mig icke fra dit Ansict/ oc tag icke din hellig Aand fra mig.

See min Gud/ min HERre/ ieg staa faar dit Ansict/ at ieg kand faa Barmhiertighed/ Jeg staa faar din Miskundelighed/ oc bider effter din Naadelig suar. || Forskyud mig icke fra dit Naadts Ansict. Huo haffuer nogen tid hafft tilfluct til dig/ oc er bleffuen beskemmet? Huo haffuer nogen tid bancket paa din dør/ oc bedet faar dit Ansict/ oc er icke bleffuen bøn hørt? Sandelige ved din offuerflødige Naade/ offuergaar du alle Menniskis fortieniste oc bøn/ Oc du giffuer mere/ end Mennisken tør bede eller begere. Fra verdsens begyndelse er det icke hørt/ at du haffuer forskut it Menniske fra dit Ansict/ som haffuer bedet dig met aluorlighed/ Skulde ieg nu min Gud vere den første/ som du skulde forskiude fra dit Ansict? Vilt du nu begynde din vrede met mig? || Vilt du aldri spare oc vere Barmhiertig? Det vere langt fra/ Den Hedniske Quinde vaar saare bedrøffuit/ Hun fulde effter din kære Søn Christum oc robte effter hannem oc sagde. O HERre Davids Søn/ forbarme dig offuer mig/ Thi min Daatter plaffuis ilde aff Dieffuelen/ Men hand suarede hende icke it ord/ Hun loed icke aff/ saa at hun ocsaa beuegede hans Discipler til medynck oc de 188 bade for hende oc sagde: HERRE lad hende dog gaa fra dig/ Thi hun rober effter oss/ Huad suarede hand sine Discipler? Jeg er vdsent sagde hand/ aleniste til de fortabte Faar aff Israeis huss/ Huad skulde || den arme Quinde her gøre? Skulde hun falde i Mishaab? Ingelunde/ hun trøstede sig end nu met Guds miskundhed/

kom oc falt ned faar hannem oc sagde/ HERre hielp mig/ hand suarede hende oc sagde/ Det er icke smuckt at mand tager brød fra Børn oc kaster faar Hunde fom hand vilde saa sige/ Vig fra mig Quinde/ I Cananeiske Folck ere Hunde/ wrene Folck/ affgudiske Menntske/ Guds gaffue oc Naade hører icke eder til/ det er icke ret at ieg skal tage dem fra Jøderne som tilbede den sande Gud/ oc giffue dem hundene det ere de affgudiske Hedninge som tilbede dieffuelen. Huad vilt du nu gøre || du arme Quinde/ vilt du afflade? See HERren er vred/ oc haffuer beskemet dig/ Oc icke alene dig/ men ocsaa alle Hedninge/ Ja HERRE/ Huo kunde bestaa for saadant it suar? Huo vilde icke forferdis? Huo vilde icke dømme dig at vere en Tyran? Alligeuel henger denne Quinde ved/ oc bliffuer varactig wdi hendis bøn/ Falder icke i Mishaab/ Ja hun opøser nu først it Haab/ tager Christi Ord til tacke/ er icke vred/ men ydmyger sig faar HERren oc siger. Ja HERre det er sant men dog æde de smaa hunde de smuler/ som falde aff deris HERris bord/ som hun vilde saa sige/ Jeg beder icke om brød/ ieg spør icke heller effter || dine Børns gaffue oc Naade. Thi ieg er en hund/ ieg beder icke wden aleniste om smulerner/ som falde aff dine Børns bord. Jeg vnder dem vel aff hiertit/ at de mette sig met dine vnderlige gerninger predicken oc Naade/ min bøn er/ at ieg maatte nyde den aller ringste Naade/ paa det/ at min daatter maatte bliffue befrijd fra dieffuelen. Thi de smaa Hunde æde oc saa aff smulerner/ som falde aff deris HERRIS bord. See min Gud huilcken stor Tro/ huilken sterck tillid/ huilken ydmyghed/ som er icke hørt tilforne/ at ocsaa Christus er icke mere vred/ men gleder sig aff hendis Tro/ oc vnder oc siger. O Quinde || din Tro er stor/ dig ske lige som du vilt/ Oc hendis daatter bleff sund/ i samme stunde. Huor faar ere disse ting screffne 189 min Gud wden aleniste der faar/ at wi skulle lære der aff/ at haabe oc tro paa dig/ oc at wi aluorlige oc met ydmyghed henge ved i vor bøn/ anseendes at du haffuer sagt at du vilt bønføre oss. Ja Himmerigis rige lider vold/ oc de som gøre vold riffue det til dennem/ Men huad der er screffuit/ det er screffuit oss til lærdom/ at wi kunde haffue haab aff Scrifften ved taalmodighed/ oc trøst.

Der faar forskiud mig nu icke HERre/ fra dit Ansict/ mig som staar dag oc nat faar dit Ansict hyler oc greder || icke at du skalt fri mig fra dieffuelsens legemlige plager/ men at du vilde fri min Siæl/ fra den helffuedis Satans aandelig vold/ Stød mig icke fra dig/ min Gud/ Thi ieg haaber aleniste paa dig/ min hielp er aleniste hoss dig/ De haffue alle giffuit mig offuer/ mine Brødre oc venner haffue forladet mig/ ia mit eget kød er imod mig/ Jeg haffuer ingen hielp/ wden aleniste i dig/ Der faar forskiud mig icke fra dit Ansict/ Oc tag icke den Hellig Aand fra mig/ Ingen kand kalde Jesum en HERRE/ wden ved den Hellig Aand/ Naar ieg paakalder min HERRE Ihesum/ da gør ieg det ved den Hellig Aand/ || naar ieg angrer oc begreder mine fremfarne Synder/ oc beder Naade aff dig min Gud/ da gør ieg oc det formiddelst den hellig Aand/ der faar beder ieg dig min fromme Gud/ tag icke den hellig Aand fra mig/ Men skicke det saa/ at hand er hoss mig/ oc at hand boer hoss mig/ at hand beder oc arbeyder met mig. Thi wi vide icke huad wi skulle bede/ som det sig bør/ Men Aanden beder veldige for oss met wsigelige sucker/ oc tage icke denne din hellig Aand fra mig/ Men beskick det saa/ at hand staar met mig i arbeyde/ at hand lærer mig at bede/ oc henge ved/ i min bøn oc gredende taare/ oc bide der effter/ paa || det at ieg kand endelige finde Naade hoss dig/ oc maatte saa tiene dig alle mine liffsdage.

Trøste mig igen met din hielp/ oc en frimodig Aand opholde mig.

Store ting beder ieg om min HERRE/ Thi du est en stor Konge oc HERRE offuer alle Land/ Oc en mechtig Gud
190
offuer alle Guder/ Huo der beder deg om smaa gaffuer/ hand gør dig wret. Smaa oc foracteltge gaffuer ere de legemlige oc forgenglige ting/ Men store oc kaastelige gaffuer ere alle Aandelige oc legemlige ting. Tag Aanden oc Sielen fra || legemet/ huad bliffuer der da andet igen end støff oc skugge? Huad er der for en skilsmisse imellem kød oc Aand/ andet end imellem legemet oc skuggen/ Der faar huo der beder dig om legemlige gaffuer/ hand beder om smaa oc foractelige ting/ Men huo der beder om aandelige gaffuer/ Hand beder om store oc kaastelige ting/ Men den beder paa det høyste/ som beder om din trøst oc hielp. Men huo er din hielpis trøst anden end vor salighed Jesus Christus din kære Søn. Hand er sandelige Gud oc Menniske/ Ja verdsens hielpere oc det euige liff. Huor faare skulde icke ieg nu bede aff dig/ du Miskundelige Fader/ saadan || en trofast hielpere oc Salighed som du haffuer hen giffuit i kaarsens død for mig/ du haffuer skenckt mig hannem aff Naaden/ Huor faare vilde ieg skamme mig at bede dig om den samme/ det er en stor wsigelige gaffue/ Jeg er den icke verd/ Men dig bør at giffue saadane store oc herlige gaffuer. For saadan Wsigelig Miskundheds oc Barmhiertigheds skyld gaar ieg trøstelige til dig oc siger. Trøste mig igen met din hielp/ oc ophold mig met en frimodig Aand: Huilken Søn beder sin Fader om Brød/ oc hand biuder hannem en Sten der faar? Oc der som hand beder om en Fisk/ Oc hand biuder hannem || en Hugorm for Fisken? Eller den som beder om it æg/ at hand biuder hannem en Scorpion der for? Der som nu Fedrene/ som ere onde oc Syndere/ kunde giffue deris børn gode gaffuer/ huor meget mere skalt du Himmelske Fader/ du som est god aff art/ kunde giffue dem/ den Hellig Aand/ som dig bede. See/ din Søn er kommen igen aff

fremmede Land. Hand er iammerfuld oc bedrøffuit/ oc beder aff dig Troens Fisk. Thi lige som Fisken er skiuld i Vandet/ saa er ocsaa Troen om de ting/ mand seer icke faar øyen. Der som din fortabte Søn beder dig nu om en ret Tro/ paa det/ at hand kand glede sig i din Salighed/ || Monne du oc giffue hannem en Hugorm? Monne du oc indgyde i hannem Troens forgifft/ som er kommen aff 191

den gamle helffuedis Hugorm? det vere langt fra. Jeg beder dig min HERRE om Haabens æg/ Thi lige som mand haaber sig/ at faa en kylling aff æget/ saa hielp mig oc saa ved haabet/ til din Saligheds skin/ paa det min Siælkand opholdis i denne iammerdal/ oc maatte altid glede sig i Gud min Salighed. Monne du oc giffue mig Mishaabens Scorpion for Haabens æg? paa det at lige som Scorpion stinger oc indgyder forgyfft/ at ieg ocsaa skulde bliffue stongen oc forgiffuen aff Synd? Det vere || langt fra. Jeg beder dig ocsaa min HERRE/ om din Søns Christi kierligheds Brød/ som hand deler met alle sine vdualde/ paa det at ieg kand altid glede mig i Gud min Salighed/ Monne du ocsaa ville giffue mig en Sten/ det er/ it stienhierte/ for din Guddommeligheds kierligheds Brød? Det vere langt fra/ Huor faare skulde ieg nu lenger fortøffue at bede store oc herlige gaffuer aff dig? Du est dog den/ som haffuer ved din Søn paamint oc befalet mig at bede/ lede oc bancke/ Huad kand ieg bede/ der kand vere dig kærere/ oc mig Nytteligere/ end at du trøster mig/ met din hielp/ Jeg haffuer smagt || huor sød/ HERren er/ huor læt hans byrde er/ oc huor sagtmodig hans Aag er. Jeg tencker vel der paa huor stor en Fred oc rolige sind ieg haffde/ der ieg Gledde mig i HERren/ oc frydede mig i Gud min Salighed. Det er oc det/ som henger mig saa hart paa/ som bedrøffuer mig saa saare. Thi ieg veed huad ieg haffuer mist/ Jeg bekender nu huor store ting ieg er berøffuit. Der faare rober ieg oc saa met stor Skraal/ Trøste mig igen met din hielp/ giff mig til bage igen/ det som ieg haffuer mist ved mine Synder/ Jeg beder dig min Gud/ giff mig naade/ ved hans fortienste/ som er ved din høyre haand/ oc || beder for oss/ paa det/ ieg kand faa ved hannem ad vide/ om du vilt vere mig naadig/ at ieg kand haffue it vist tegen intryct i mit hierte/ oc kand sige met den fromme Apostel Paulo. Jeg er kaarsfest met Christo/ men ieg leffuer/ dog nu icke ieg/ men Christus leffuer i mig/Effterdi min skrøbelighed er stor/ saa beder ieg at en Frimodig Aand vil opholde mig/ at ieg bliffuer icke fraskild fra Christo/ ved nogen fristelse eller vedermod/ oc ey heller viger fra dig/ ved 192 nogen fristelse/ oc ey heller affalder fra dig ved nogen martyr eller plage. Thi min styrke er meget skrøbelig at ieg skulde stride met den gamle helffuedis Hugorm || oc vinde Seyr. Den hellige Petrus haffuer giffuit mig tilkende/ huor skrøbelig min natur er/ hand saa Christum din Søn/ oc omgick met hannem/ Hand saa hans Herlighed paa det hellige Bierg/ oc smagte hans sødhed/ den tid hand bleff forklaret faar hannem/ oc hørde faderens røst aff Himmelen/ Oc huad skal ieg meget sige/ hand saa met sine øyen/ Christi store vnderlige Gerninger. Ja hand gjorde oc selff ved Christi krafft/ store vnderlige Gerninger. Hand hørde daglige met sine øern hans søde predicken/ hand gick paa haffuit met sine Fødder/ hand haffde saadan en brendendis Tro/ || Hand berømmede sig at hand vilde gaa i død oc fenxel met Christo/ Oc der hannem bleff til kende giffuit at hand skulde forsuere hannem tre gonge/ vilde hand det icke Tro/ hand trøstede sig/ paa sin styrcke/ oc paa Menniskens krafft mere end paa Guds Ord. Ja der den pige traadde til hannem oc sagde. Du est oc en aff dem/ som vaare met Jesu/ da bleff hand forferdet oc sagde ney. Strax saa en anden pige hannem/ oc sagde/ Sandelige du est en aff dem/ da sagde hand atter Ney.

Den gode Petrus kunde icke bestaa faar de Quindfolck/ huorlunde skulde hand vere bestandig faar Konger || oc faar Tyranner? Ja der hand bleff ydermere adspurd aff dem som stode der hoss/ begynte hand at forbande sig oc suere/ at hand kende icke det Menntske/ huad mene i at hand haffuer sagt? Jeg holder saa faare/ at hand haffuer soreet ved Gud oc Mose Lou/ oc sagt/ Mene i at ieg er den Samaritans oc forførers Discipel/ som haffuer forstyret vor Lou? Jeg er Mosi Discipel/ men denne ved ieg icke/ hueden han er/ Deo Gratias min gode Peder/ haffde de mere spurd dig at/ da haffde du mere forsoret/ Tusinde spørsmals haffde fød aff dem mere end Titsinde forsuerelse/ Men see/ disse Spørsmaal || vaare icke wden blot ord/ huad vilde hand haffue giort/ om Jøderne haffde grebet til verie/ hand haffde sandelige fundet paa alle honde/ at hand kunde haffue reddet sig aff deris hender ved forfueren/ 193

ved sueren oc banden/ Men den miskundelig Herre/ ansaa hannem dog met naade/ at hand bekende strax sin synd/ oc dog turde icke gaa frem/ oc obenbarlige bekende CHRistum at vere den leffuende Guds Søn/ Thi hand vaar icke end nu stadfest met Naaden ned aff det høye/ Wden tuil haffde hand ydermere forsoret/ der som hand haffde seet Limerne oc Kaarsit for øyen/ men hand gick vd i rette || tid/ oc græd bitterlige/ offuer det obenbarede Christus sig for hannem effter sin opstandelse/ oc trøstede hannem. Alligeuel laa hand i skiul/ for Jødernis fryct/ Hand saa Christum opfare til Himmelen/ met stor Herlighed/ hand bleff oc saa trøstet aff Engelske siun oc ord/ dog alligeuel turde hand icke trede frem/ Hand larde aff hans skrøbeligheds forfaring oc haffde fundet hans skrøbelighed met Gerningen/ Der faar bider hand effter din Foriættelse/ om den Hellig Aand/ hand kom/ oc opfylte hans hierte. Da tradde hand frem/ da begynte hand at tale oc predicke/ da bar hand vidnesbyrd met || stor mact om vor HERres Jesu Opstandelse/ da fryctede hand sig icke mere/ for Presthøffdinge oc for Konger/ men rosende sig i sin sorrig/ oc holt Kaarsit for sin høyeste giede. Saa beskicke nu min Gud/ at din Frimodige Aand kand opholde mig/ paa det/ at ieg kand altid trøste oc giede mig aff din hielp/ Ellers er det mig icke mueligt/ at ieg kand bestaa for saa mange Fiender oc Fristelser/ Kød det begerer mod Aanden/ oc Aanden imod Kød det/ Dieffuelen soffuer icke/ verden trycker mig/ Giff mig din Aandes krafft/ at Tusinde falde hoss min side/ oc Ti tusinde hoss min høyre side/ at ieg kand vere || en Tro oc bestandig vinde om din Tro. Thi der som den gode Petrus som du haffuer prydet met saa megen Naade oc Gaffue/ saa vnderlige der hen falt/ huad skal ieg forsee mig til/ min HERre/ som icke haffuer seet din Elskelig Søn CHRistum i sin anammede mandom/ Jeg haffuer icke smagt hans Herlighed paa Bierget/ Jeg haffuer icke beskuet met øyen hans Guddommelige/ vnderlige Gerninger oc jertegen. Jeg haffuer icke hørt met øern hans Salige predicken/ men ieg er en arm Syndere/ fød i Synd/ oc kand disuer/ icke leffue wden Synd. O du 194

Miskundelige Gud/ trøste mig nu der faare/ met dit || hielp/ oc den Frimodig Aand vil opholde mig/ at ieg kand fortøffue trolige i din tieniste/ oc endelige bliffue hoss dig.

Thi ieg vil lære offuertrædere dine Veye/ at Synder fkulle omuende sig til dig.

Min kære Gud regne mig det icke til daarlighed/ oc berømmelse/ at ieg vil lære offuertrædere dine Veye/ effterdi at ieg er selff en offuertrædere/ wrætferdig oc Syndsens fange/ begerer ieg icke saadant at gøre/ Men der som du trøster mig met din hielp/ der som den Frimodige Aand opholder mig/ || der som du gør mig fry fra Synden da vil ieg lære offuertrædere dine Veye. Det er dig icke suart/ ey heller wmuligt/ Du kant opuecke Abraham Børn aff Stene/ Synden kand icke forhindre den Gerning/ Ja dersom Synden er vorden mectig/ der er Naaden vorden end mectigere. Saulus fnystede met trusel oc mord/ mod HERrens Discipler. Hand gick til Prestehøffdingen/ oc bad hannem om breff til Scholerne/ paa det/ om hand kunde finde nogle/ som effterfulde Christum/ Mend eller Quinder/ hand kunde føre dem bundne til Hierusalem/ hand gick der hen hastig oc grum/ som en glubende || Vlff/ at hand kunde atsprede dine faar/ røffue oc ihielsla dem. Der hand vaar nu paa Veyen oc vilde forfølge dig/ oc sla dine Discipler ihiel/ Hand haffde icke bered sig til nogen Naade/ ey heller bekend sig til nogen Synd/ men hand handlede met all syn krafft mod dig/ bandede oc forbandede dit Hellige naffn/ See da kom din Godheds røst offuer hannem oc sagde/ Saule/ Saule/ hui forfølger du mig? Strax fald hand ned paa Jorden oc sagde/ HERre/ huad vilt du at ieg skal gøre? Da sende du Vlffuen til Faaret/ Saulum til Ananiam/ hand rette sig op/ Effter fødet falt hand til Jorden/ effter || Aanden reyste hand sig op mod Himmilen. Du vecte den soffuende/ du gaffst it Liuss i de slommende øyen/ du lodst hannem see dit Ansict/ oc obnede hans øyen/ hand bleff døbt oc opfyldt met den 195 Hillig Aand/ hand bleff it vdualt redskaff/ at hand skulde bære CHRISTI naffn faar Hedninger oc Konger oc faar Israels Børn/ Strax gick hand ind i Jøde Scholen/ oc predickede der wforfæret oc vindede at CHRISTUS er Guds Søn/ oc bleff io mere oc mere krafftig/ oc offueruan Jøderne i alle steder. See HERre/ huor snart gjorde du en Apostel/ aff en forfølgere/ oc saadan en/ der haffuer || mere arbeidet/ end alle andre Aposteler. O Guds vnderlige krafft/ naar du vilt da kant du gøre en retferdig aff en offuertræder/ it Faar aff en Vlff/ en Predickere faar Hedninge/ aff de Christnis forfølger/ Huo kand forbiude dig det? Huo kand staa imod dig? Huo dig vil i sige huor faar gør du det? alt det du vilt/ gør du i Himmelen/ paa Jorden i haffuit oc i alle affgrunde/ Der faar regne mig icke det til daarlighed/ at ieg vil lære offuertrædere dine veye/ Thi ieg acter icke at gøre det aff min/ men aff din krafft/ Jeg veed/ at ieg kand icke gøre dig it behageliger Offer/ ey heller tage mig nytteligere || ting faare/ end at ieg lærer Offuertræderne dine Veye/ Det er det høyste oc behagligste Offer/ Giffuer du nu mig it andet hierte oc gør it andet Menniske aff mig/ saa vil ieg lære Offuertræderne dine Veye. Icke Platonis Veye. Icke Aristotelis Veye. Icke hine skarpsindige Sophisters Veye. Icke hine klaage Philosophers Veye. Icke met veltalende oc forblommede ord. Icke Verdsens handel. Icke forfengelige Veye som føre hen til døden/ oc fordømmelse. Men dine Veye oc dine Bud/ som føre til Liffuit/ Jeg vil icke lære dem en Vey/ men Mange Veye/ Thi dine befalninger ere mange. Dog || gaa de alle sammen til it maal/ Thi alle dine Bud ere besluttede i kierlighed/ Oc kierlighed gør de Troendis hierter endrectige/ saa at de bliffue it hierte/ ia en Aand i Herren/ der faare er de mange Veye icke andet end mangfoldige Maader i Menniskens Leffnit/ paa huilcke Veye huer øffuer sig daglige i sit kald/ at hand kand faa din Naade/ vere sig nit Querigheds Stad/ Predicke Embedis Stat/ Ecteskabs Stat/ Jomfrudoms Stat/ Vidues Stat eller ander saadanne/ huer haffuer sit kald/ der som hand det volkommer effter din befaling i Troen/ saa er hand allerede paa dine Veye/ som 196 føre || hannem til Himmelen/ oc til det euige Liff. Der faar vil ieg nu lære Offuertrederne dine Veye/ huer effter sit kald/ leylighed oc forstand/ at Syndere kunde vende sig om til dig. Thi ieg vil icke Predicke dem mig selff/ men den Kaarsfeste Jesum Christum. De skulle icke vende sig om til mig/ de skulle forlade deris vildfarende Veye/ oc lære dine rette Veye/ paa det/ at de kunde vandre paa dem oc endelige komme til dig.

**Gud du som est min Gud oc salighed/
frelss mig fra de blotskyldige/ at
min Tunge kand prise din
Retfecdhed. ||**

Min Gud/ den Blodskyld vil nedsencke mig/ der faar rober ieg til dig HERre/ aff samme Blodskylds dybhed/ HERRE høre min røst. Tøff icke min HERRE/ Thi ieg er paa det neste død i den Blodskyld. Den Blodskyld er mine Synder/ Lige som blodet er kødsens lifff/ saa er oc saa en Synderis lifff i Synden. Vdøss legemens blod met Vaaben/ saa dør Diuret/ Vdøss Synden ved bekendelse/ saa dør Synderen oc bliffuer Retferdig. Nu ligger ieg icke alemste min Gud i Blod/ Men er aldelis nedsiuncken i Blodskyld. Blodskyldens dybhed drager mig ned til helffuede/ Hielp mig HERre/ at ieg bliffuer || icke forderffuit. Fri mig fra Blodskyld/ min Gud/ du som regerer oc oppeholler all ting. Du som kand alene fri mig/ i huess hand/ min Aand oc mit lifff er/ Fri mig fra Blodskyld min Gud/ du som est min Gud oc Salighed/ Gud i huilcken alene min hielp oc trøst er/ Fri mig HERRE/ som du Friden Noe aff Sindfloden/ Fri mig som du friden Loth fra den/ som forderffuede Sodoma/ Israels Børn aff den gloende Oen i Aegypten/ Jonam aff Hualfiskens bug/ De Tre Mend aff den gloende Oen i Babilonia. Fri mig oc saa/ som du Friden Petrum fra Herodis haand/ Paulum aff haffsens Dybhed/ Fri || mig oc saa/ som du haffuer fritt mange Syndere fra døden/ oc 197 Helffuedis Porte/ paa det at min Tunge kand rose din Retferdighed/ som ieg føler/ oc befunder i mig ved din Naade/ Thi din Retferdighed kommer ved Troen til Jesum Christum i alle oc offuer alle/ som Tro paa hannem/ der faar skal min Tunge rose din Retferdighed/ ophøye din Naade oc storgøre din Miskundighed/ Ja ieg vil oc saa bekende mine Synder/ at din Barmhertighed kand prisis i mig/ at du haffuer Retferdig giort saadan en stor Synder/ paa det/ at alle Menniske kunde vide/ at du hielper alle dem som haabe oc || tro paa mig/ oc frier dem fra angst oc bedrøffuelse/ min Gud/ min HERRE.

HERRE oplad mine Læbe/ at min Mund kand kundgøre din priss.

Det er en stor Herlig ting/ om din Loff oc Priss/ Saadan Loff flyder aff dine brynde/ huor aff ingen Synder dricker. Thi det Loff som gaar vd aff en Synders mund/ er dig icke tacknemmelig. Der faar fri mig fra Blodskyld/ Gud/ du som est min Gud oc Salighed/ at min Tunge kand loffue din Retferdighed/ da skalt du oplade mine Læber/ at || min mund kand forkynde dit Loff. Du haffuer Davids nøgel/ du/ som tillucker oc ingen oplader/ Du oplader/ oc ingen tillucker/ der faar oplad nu min mund/ som du haffuer opladet vnge Børns oc diende Børns munde/ aff huess mund du HERre haffuer beredt din mact. Det haffuer visselige veret dine Hellige Propheter/ Apostler/ oc andre dine vdualde Børn/ som haffuer loffuit dig/ met enfoldige hierter oc munde. Icke de Verdslige Vise/ Philosophi oc Veltalende/ som sige/ Vor Tunge skal haffue offuerhaand/ Oss bør at tale/ Huo er vor HERre? De haffue opladet deris mund/ Du haffuer icke obnet dem || deris mund. Ja i deris mund haffuer du ingen Loff bered. Dine wmyndige Børn Herre loffue dig/ oc ydmyge sig selffue/ men de verdsens vise loffue sig selffue/ oc holde stort aff sig selffue. Dine Børn oc diende Børn prise din Herlighed som de haffue bekendt ned fra Himmelen ved din Naade. De verdslige vise 198 vilde aleniste kende dig/ ved naturlige ting/ men de kunde icke fuldkommelige naa til den Loff oc Priss. HERre Helligen haffue loffuit dig met hierte oc mund/ der til met gode gerninger. De Verdslige vise/ aleniste met forfengelige ord/ Oc oplest Visdom/ Børnene haffue vdbredt din Loff/ offuer || gantske Jorderig/ men de Philosophi met faa Disciple. Dine Venner haffue omuend Wtalige mange menniske fra Synd/ til sand anger oc ruelse. Philosophi de haffue huerken kendt anger eller ruelse oc ey salighed/ dine Elskelige haffue forkyndet i alle Steder din wsielige Miskundhed/ som du haffuer beuist Verden i din kære Søn/ Men de verdslige Vise Philosophi haffue ingen aff de ting forstaad/ der faar haffuer du bered Loff aff vnge Børns oc diende Børns munde. Det haffuer altid behaget dig/ at ophøye de fortrycte/ nedertrycke de hoffmodige/ Effterdt du min Gud staar imod den || Hoffmodighed/ saa giff mig sand ydmighed/ paa det/ at du kand berede Loff aff min mund/ Giff mig it Barns hierte. Thi der som ieg icke omuender mig/ oc bliffuer som Børn/ da maa ieg icke komme ind i Guds Rige/ Der faar gør mig nu som til et aff dine Børn/ oc diende Børn/ at ieg kand altid henge ved din Visdoms bryst/ Thi dine Bryst ere sødere end Vin/ oc din Visdom er kaasteligere end Rigdom. Alt det mand kand begere/ er intet at ligne ved hende. Din Visdom er it Edelt Liggendefæ/ Huilke Menniske der haffue brugt hende/ de ere Guds venner. Naar du haffuer nu giort mig til it || diende Barn/ da skalt du berede Loff oc Priss aff min mund.

Thi du haffuer icke lyst til Offer/ Jeg vilde vel ellers giffue dig det/ oc Brendoffer behager dig icke.

O Gud min mund skal forkynde dit Loff/ Thi ieg veed/ at det er dig it behageligt Offer/ effterdi du siger ved Propheten/ huo der gør tackoffer/ hand ptiser mig/ Der faar vil ieg øffre 199 dig Loff oc Tack/ vnge Børns oc diende Børns loff for alle mine Synder/ Oc huor faar Loff oc Tack/ oc icke heller || Brendoffer/ eller ellers nogen anden Offer? Du haffuer icke lyst til Offer/ Du siger selff i Psalmen/ Jeg vil icke tage øxen aff dit Huss/ ey heller Bucke aff din Stold/ Ment du at ieg vil ede Oxekød eller dricke Bucke blod/ der faar ved ieg ocsaa/ at du skøder intet om Guld eller Sølf/ Thi Himmelen oc Jorden hører dig til/ der faar vilt du icke heller/ at ieg skal sla mig selff ihiel. Du vilt icke en Synderis død/ men meget mere at hand omuender sig oc leffuer/ dog vil ieg met skel oc effter leyligheden spege mit fød/ at det kand vere din Naade hørsomt oc lydigt oc tiene dig veluillige/ Thi der som ieg treder offuer maalet/ || da regner du mig det visselige til Synd. Eders Guds tieniste/ siger den hellige Apostel Paulus skal vere fornumstig/ du haffuer oc sagt ved Propheten. Jeg haffuer en velbehagelighed/ til Barmhiertighed/ Oc icke til Offer. Der faar skal min mund forkynde dit Loff. Thi saadan Offer priser dig/ oc giffuer oss Guds salighed til kende. Ja min Gud/ det er mit rette aluere/ ieg vil siunge oc loffue/ Det er min ære/ Alt det ieg veed/ som dig behager vil ieg fuidkomme wdi din Naade. Nu befinder ieg/ at ingen Offer er tacknelligere faar dig/ end at loffue prise oc tacke. Der effter vil ieg oc holde mig. Did hen vil ieg sla || mine tancker/ Der om vil ieg tale siunge oc prise/ Thi du haffuer icke lyst til Diurenis Offer/ Jeg vilde ellers vel giffue dig det. Thi mit hierte er bered at fuldkomme din vilie ved din Naade. Men saadan Brendoffer behager dig icke. Du haffuer skabt legemet for Aandens skyld. Der faar behager icke de legemlige Offer dig/ men de Aandelige/ Du siger i Scrifften. Min Søn giff mig dit Hierte/ Det er det Offer/ som dig behager/ som er it angerfult penitentzis hierte/ it hierte som er optend/ met Guddommelig kierlighed/ som begreder Synden oc beuarer sig framdelis for Synden/ Saadan Brendoffer behager dig min Gud. ||

200

En angerfuld Aand er det Offer som Gud behager/ Gud forsmaar icke it sorgfuld oc angerfuld Hierte.

Sandelige min Gud/ dig behager it angerfult Hierte/ oc en knusit Aand/ oc icke it angerfult oc knusit legeme/ Thi kødet bliffuer der saar aff plaffuit/ at det haffuer icke det som det Begerer eller Føler det/ som sig er imod. Men Aanden plaffuer sig aleniste for syndsens skyld/ at hun haffuer syndet mod dig/ min Gud/ som hende burde/ at frycte oc elske. Det gør hende ont/ at hun haffuer fortørnet dig/ sin Skabere oc || genløsere/ at hun foracter din kære Søns dyre blod/ oc vonærer dig/ miskundelig oc søde Fader. Saadant it plaffuit oc knusit Hierte er it velluctende Offer faar dig som bliffuer giort oc tilred/ vdaff den beske rod/ som er/ aff syndsens anger oc bekendelse. Thi ieg forsamler mine Synder wdi mit Hiertis mortere oc knuser dem met ruelsis stempel/ oc gør dem til puluer oc væder dem met anger oc ruelsis graad/ saa bliffuer der en god salue/ Ja it behagelig Offer vdaff/ som du HÈrre icke foracter. Thi du min Gud foracter icke it angerfult oc knusit Hierte/ Huilket Menniske der synderknuser nu sit haarde sten || hierte/ saa at hand gør en Salue der aff/ ved anger oc ruelsens graad/ oc falder icke i Mishaab/ for Syndsens mangfoldighed oc storhed/ men giffuer sig hen vnder dig ydmygelige til it leffuendis Offer/ den forskiuder du ingenlunde. Thi at it angerfult oc knusit hierte foracter du icke min Gud. Der vaar en Quinde en Synderinde i Staden/ Hun beredde saadan en Salue i hendis Hierte/ Hun gick ind i den Phariseers huss/ oc traadde bag til din kære Søns fødder/ Hun skammede sig icke ved/ at græde for Gesterne/ Hun kunde icke tale for angst/ men hun vdøste sit Hierte met gredende taare/ oc vætte hannem hans || fødder/ oc tiurde dem met Haar aff hendis hoffuit/ Oc kyste dem oc saluede dem met Salue. Huo haffuer saadant mere hørt/ Huo haffuer seet saadant? Der faar behagede dig 201 oc saadant Offer. Ja det vaar dig saa behageligt/ at du ocsaa meget mere actede denne Quinde/ end de Phariseer/ som lode sig tycke at vere saa fromme oc retferdige/ oc du gaffst til kende met dine Ord/ huor vijt de vaar fra huer andre/ denne Quinbis oc den Phariseers retferdighed/ som er saa vijt/ som imellem/ at to fødder met Vand/ oc to dem met gredende taare/ som at kysse Ansitet en gong/ oc icke lade aff at kysse fødderne/ som || at salue hoffuedet/ oc at salue fødderne. Ja denne Quinde gick longt offuer den Phariseer. Thi hand gaff din kære Søn/ huerken Vand eller kyss/ huerken Olie eller Salue. Ø Gud stor er din Miskundelighed/ stor er din Mact/ som du gør obenbarlige paa det høyste/ i det/ at du offuerbær oc forbarmer dig offuer Mennisken. Huor aff ieg lærer/ at du foracter icke it angerfult oc knusit Hierte. Der faar vil ieg oc saa legge al min vind paa/ at ieg kand offre dig saadant it Hierte/ icke aleniste met Ord/ men oc saa met Gerninger. Thi du est aleniste den/ som prøffuer Hierter oc Nyrene/ Der faar tag nu/ min Gud/ || dette mit Offer til dig/ oc alligeuel at det er Wfuldkommeligt/ da kant du gøre det fuidkommeligt oc gaat/ at det bliffuer it behageligt Brendoffer/ optend ved din Guddommelig kierlighed/ at det kand behage dig/ eller oc at du det icke foracter/ Ja der som du aleniste vilde det icke foracte/ saa veed ieg at ieg finder Naade hoss dig/ oc at ingen aff dine Helligen/ vere sig i Himmelen/ eller paa Jorden kunde siden foracte mig.

Gør vel mod Zion/ effter din Naade/ Byg Murene i Jerusalem.

Der staa screffuit/ Hoss den hellige est du Hellig/ hoss || den Fromme est du From oc hoss den rene est dit ren/ Oc hoss den foruende/ est du foruend. Nu ynsker ieg aff Hiertet/ at alle Menniske mue Nyde det gaat at/ oc komme til Sandheds bekendelse/ Det vaar dem behoff oc mig nytteligt/ Thi ieg bliffuer paamindet ved deris Bøn oc Exempel/ oc dalige 202
beueget til det gode. Der faar beder ieg dig/ Min HERRE/ alligeuel at ieg er en arm syndere/ Gør vel mod Zion effter din Naade/ Byg de Mure i Jerusalem. Zion er din Christendom/ Huad kaldis Zion andet end en beskuelse? Thi saa langt som Gud giffuer Naade/ beskuer Christendommen Guds herlighed i || dette Liff/ Der faar siger den hellig Apostel Paulus. Guds klarhed spegler sig i oss alle met optecte Ansict/ Oc wi bliffue forklarede i det samme Billede/ Fra en klarhed til en anden/ som aff HERREns Aand. Min Gud/ min HERRE/ Huor ringe er din Christendom paa denne dag? Den gantske Verden falder aff/ Thi der er mange flere vantro Mennisker end Christne: Ja huo er iblant disse Christne/ som forlade disse Jordelige ting/ oc beskuer Guds herlighed/ Sandelige du skalt finde faa mod dem som henge ved disse Jordelige ting/ huilkis Bug er deris Gud/ oc deris ære bliffuer til skamme. HERre gør vel mod || Zion/ effter din Naade/ at din Christenhed kand bliffue formeret. See ned fra Himmelen/ oc gør vel effter din Guddommelige Natur/ Sende din Kierligheds ild fra Himmelen/ ned offuer oss/ at den kand optende oss i Naaden/ oc fortære alle vore Synder. Gør vel mod oss HERre/ handle icke met oss effter vore Synder/ oc betale oss icke effter vore misgerninger. Men handle met oss effter din store Barmhiertighed/ du est vor Fader/ vor genløser/ vor Fred oc glæde/ haab oc euige Liff/ alle tage vaare paa dig/ at du giffuer dem deris spise til sin tid. Naar du giffuer dem/ da samle de/ Naar du lader din || haand op/ saa bliffue de mette/ aff det gode/ Skiuler du dit Ansict/ saa forferdes de. Du tager deris Aande bort/ saa forgaa de oc bliffue til stoff igen. Du vdgiffuer aff din Aande/ saa bliffue de skabte/ oc du fornyer Jordsens skickelse. Min kære Gud/ huad hielper det dig/ at du forderffuer saa mange tusinde Menniske? Helffuede bliffuer fuld/ Christendommen formindskis. HERRE Veck dig op/ huor faar soffuer du/ Vaag op/ oc forskiud oss icke saa aldels/ Gør vel imod Zion effter din Naade/ Byg de Mure i Jerusalem: Huad er Jerusalem andet end Fredsens beskuelse. Guds hellige Stad som er || allis vor Moder? Denne Stads murer ere 203 nedfaldne/ Der Satan fald ned aff Himmelen met sine Engle/ oc ere wdi deris Sted Anammede idel retferdige Mennisker/ Der faar gør nu vel HERRE mod Zion/ paa det/ at det tal/ paa Guds vduolde/ maatte snart bliffue opfylt/ Oc Jerusalem Mure maatte byggis op aff Ny met vdgraffne poleert Stene/ som bliffue til euig tid/ oc loffue dig aff Hiertit.

Da skulle Retferdighedens Offer behage dig/ Brendoffer oc hele Offet/ Da skal mand || offer øxen paa dit Altere.

Naar du gør vel imod Zion/ effter din Naade/ saa bliffuer Retferdigheds Offer dig behagelig/ Saa bliffue de dig behagelige/ siger ieg/ som Abels/ Mose/ oc Elie Offer vaare dig behagelige/ i det du fortærede dem/ met din Guddommelig Kierligheds Ild/ Da behager dig Retferdigheds Offer/ Naar du haffuer opfyldt de Retferdigis Hierter met din Naade. Huad er det Nytteligt min HERRE/ at Mand gør dig megit Offer/ Naar det icke behager dig? Huor mange Offer skeer der paa || denne dag/ som icke behage dig/ Min Gud/ Men ere dig en Vederstyggelighed/ Thi de ere icke Retferdigheds Offer/ men Offer aff vore egne optenckte gerninger oc Ceremonier. Der faar behage de dig tcke/ Huor er nu Apostlernis herlighed? Huor er de hellige Martyrers sterckhed? Huor er predickernis Nytte oc Lycke? Huor er de Aandeligis enfoldighed? Huor er den første Christen Tro/ dygdelig Leffnet oc Gerninger? Deris Offer behager dig. Naar du pryder dem met dine Naader oc gaffuer/ Ja Naar du gør vel imod Zion effter din Naade/ saa behager dig/ de Retferdigis Offer. || Thi Menniskene begynde da en Penitentzis leffnit/ oc holde dine Bud/ oc øffue dem wdi det/ som gaat oc retferdigt er/ oc din Benedidelse kommer offuer dem/ da skulle Presterms oc Leuiternis offer behage dig/ Naar de forlade disse Jordelige ting oc vende dem til it fuidkommeligt Christeligt Leffnit. Da kommer din Benedidelsis salue offuer deris hoffuet/ da skal ocsaa det 204 Offer vel behage dig/ som det Aandelige Ordens Folck skal gøre/ Naar de effter deris lange ledighed/ oc den hellige Scrifftis forglemmelse bliffue optende met Guds kierlighed/ oc bliffue siden varactige oc sted wdi Guds || tieniste/ Da skulle Biscoper oc Predickere legge øxen paa dit Altere/ Naar de bliffue stadfeste i Troen/ oc opfyldte met den hellig Aand/ da bliffue de villige oc redegogne til at sette deris Liff for deris Faar. Huad er dit Altere O min Miskundelige Gud/

andet end din Kære Søns kaarss/ som hand bleff offrit oc død paa? Huad ere de øxen andet end vore Legemer? Da skulle de Offre øxen paa dit Altere/ Naar de giffue deris Legemer hen i døden/ for dit Naffn skyld/ da skal Christendommen grønts/ voxer oc formeris/ Da skal den hellige Kircke vdbrede hendis Landemercke/ Da skal mand || loffue Gud til Verdsens ende/ Da skal mand glæde sig oc fryde sig paa den ganske Jorderig/ Da skulle dine Helligene vere glade/ oc prise oc loffue dig i deris Bolige/ oc bide effter oss i de leffuendis Land. Der faar beder ieg dig nu/ min Gud/ min HERre/ Ver mig nadig effter din Miskundhed oc som it Brendoffre/ oc it helligt Aandeligt Leffnis ganske Offer/ Ja som en Oxe aff dit kaarss oc død/ ved huilken ieg kand gaa vdaff denne Jammerdal til den herlighet/ som du haffuer bered til alle dem som haffue dig kær aff Hiertet/ AMEN ||

Nu Følger samme LI. Psalm i sig selff.

GVD ver mig naadig/ effter din Miskundhed/ Affslet mine Synder effter din store Barmhiertighed. To mig vel aff mine Misgerninger/ Oc gør mig ren aff mine Synder.

Thi ieg bekender mine Misgerninger/ Oc mine Synder er altid faar mig. ||

Jeg haffuer alene Syndet mod dig/ oc giort ilde faar dig.

205

Paa det at du skalt beholde Ræt i dine Ord/ Oc bliffuer ren Naar du bliffuer dømt.

See ieg er født aff Syndig Sæd/ Oc min Moder haffuer vnd fanget mig i Synd.

See du haffuer lyst til Sandhed som ligger i skiul/ Du lodst mig forsta din Visdoms lønlighed. ||

Bestenck mig met Isop at ieg bliffuer ren/ To mig at ieg bliff uer sne huid.

Lad mig høre glæde oc fryd/ at de ben bliffue glade/ som du haffuer Sønder slaget.

Skiul dit Ansigt/ fraa mine Synder/ oc vdflet alle mine Mis gerninger.

Gud skab it rent Hierte i mig/ Oc giff mig en ny viss Aand.

Forkast mig icke fra dit Ansigt/ Oc tag icke || din hellige Aand fra mig.

Trøst mig igen met din Hielp/ Oc en Frimodig Aand opholde mig.

Thi ieg vil lære Offuertredere dine Veie/ At Syndere skulle omuende sig til dig.

Gud/ du som est min Gud oc Salighed/ Frelss mig fra de Blodskyldige/ At min Tunge kand prise din Retferdighed.

HERRE oplad mine || Læbe/ at min Mund kand kundgøre din Prijs.

Thi du haffuer icke lyst til Offer/ Jeg vilde vel eller giffue dig det/ oc Brendoffer behager dig icke.

En angerfuld Aand er det Offer som Gud behager/ Gud for smaar icke it sorgfult oc angerfult hierte.

Gør vel mod Zion effter din Naade/ Byg murene i Jeru salem. ||

Da skulle Retferdighedens Offer behage dig/ Brendoffer oc hele Offer/ Da skal mand offre øxen paa dit Altere.

206

Manasse Juda Kongis Bøn/ der hand vaar fangen i Babilon.

HERRE/ vore Fedris/ Abrahams/ Isaacs oc Jacobs/ oc deris Retferdige Sædz/ Almectigste Gud/ du som haffuer giord/ Himmel oc Jord/ oc alt det som der er wdi. Oc du beseglede haffuit met dit Bud/ oc du tillucte oc beseglede Dybene/ dit forferdelige oc Herlige naffn til ere. At huer mand skal forferdis for dig/ oc frycte sig for din store Mact. Thi der kand ingen bæere din vrede/ som du truer Syndere met/ Men din Barmhertighed || som du tilsiger/ er wbegribelig oc wrandsagelig/ Thi du est den Allerhøyste HERRE offuer det gantske Jorderige/ som haffuer stor taalmodighed/ oc est meget Naadig/ oc straffer Folck icke gerne/ Oc du haffuer tilsagt effter din Godhed/ Penitentze til Syndernis forladelse.

Men effterdi at du est de Retferdigis Gud/ da sette du icke de Retferdige/ Abraham/ Isaac/ oc Jacob penitentze faare/ huilke der icke Syndede mod dig/ Men ieg haffuer Syndet oc mine Synder ere flere end Sand i Haffuit/ oc ieg er bøyt kroget wdi suare Jernbaand/ oc haffuer || ingen rolighed/ Fordi/ at ieg opuacte din vrede/ oc gjorde meget ont faar dig/ der met/ at ieg kom saadan Verstiggelse oc megen forargelse aff sted.

Der faare bøyer ieg nu mit Hiertens knæ/ oc beder dig HERRE om Naade. Ah HERRE/ ieg haffuer Syndet/ Ja ieg haffuer Syndet/ oc bekender mine Misgerninger/ ieg beder oc formaner/ forlad mig/ O HERRE forlad mig det/ Lad mig icke forderffuis i mine Synder/ oc lad straffen icke bliffue Euindelige paa mig. Men hielp mig wuerdige/ effter din store Barmhertighed/ Saa vil ieg || loffue dig al min Liffs tid. Thi al Himmelens Heer loffuer dig/ oc dig skal mand prise al tid oc euindelige/ AMEN.

207

Kong Salomonis Bøn om timelig liffs nøtorfft oc næring. Prouer. xxx.

TVende haande beder ieg aff dig O HERRE/ dem veyre mig icke før ieg dør/ Lad forfengelighed oc løgn vere longt fra mig/ Fattigdom oc Rigdom giff mig icke/ Men giff mig min nødtørfftelige føde/ Jeg maatte ellers naar ieg vaare mette forsage dig oc sige/ Huo er HERREN/ eller naar ieg vaare forarmed/ maatte ieg stiaele oc forsuerie HERREns naffn.

Johan